

JEL: D74, J50, J58, M11

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-1-14>

Роман Васильович СТАДНІЙЧУК,

доктор філософії в галузі економіки,

докторант Закладу вищої освіти

«Міжнародний науково-технічний університет

імені академіка Юрія Бугая»

ORCID ID: [0009-0004-7614-231X](https://orcid.org/0009-0004-7614-231X)

АНАЛІЗ АДМІНІСТРАТИВНИХ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ КОНФЛІКТАМИ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто різноманітні методи та підходи публічної політики управління соціальними конфліктами, зокрема їх ефективність у різних контекстах. Аналіз методів вирішення конфліктів свідчить, що кожен з них має свої переваги та недоліки і може бути застосований ефективно залежно від ситуації.

У статті розглянуто такі методи як переговори, медіація, арбітраж, консенсусне прийняття рішень, примусове втручання, діалог, освіта та програми вирішення конфліктів. Висновки підкреслюють важливість гнучкості, адаптивності та активної участі громадськості у вирішенні конфліктів.

Результати дослідження можуть бути корисними для розробки стратегій та програм управління конфліктами на рівні державної та громадської політики. Зокрема висвітлено необхідність збільшення інвестицій у медіацію та конфліктологічні програми, а також акцент на розвиток інформаційних кампаній та освітніх ініціатив. Крім того, створення сприятливого середовища для діалогу та співпраці між різними соціальними групами є важливим для зміцнення взаєморозуміння та зменшення конфліктів.

Стаття також наголошує на важливості попередження конфліктів і розробки комплексних стратегій їх управління, які враховують специфіку різних конфліктів. Успішне управління соціальними конфліктами вимагає комплексного підходу, що поєднує різноманітні методи і заохочує активну участь громадськості.

Результати дослідження можуть бути корисними для розробників політики, активістів та організацій, що займаються управлінням конфліктами.

Ключові слова: управління, соціальний конфлікт, публічна політика, методи вирішення конфліктів, стратегія.

Roman STADNIICHUK,

PhD in economics, Doctoral student,
Higher educational institution academician
Yuriy Bugay International Scientific and Technical University

RESEARCH ON ADMINISTRATIVE MECHANISMS OF SOCIAL CONFLICT MANAGEMENT IN UKRAINE

The article examines various methods and approaches of public policy in managing social conflicts, focusing on their effectiveness in different contexts. The analysis reveals that each conflict resolution method has advantages and disadvantages and can be applied successfully depending on the situation. Methods discussed in the article include negotiations, mediation, arbitration, consensus decision-making, coercive intervention, dialogue, education, and conflict resolution programs. The conclusions emphasize the importance of flexibility, adaptability, and active public participation in conflict resolution. The findings provide valuable insights for developing strategies and programs for conflict management at both the state and public policy levels. The article highlights the need for increased investments in mediation and conflictology programs and the development of information campaigns and educational initiatives.

Additionally, fostering an environment conducive to dialogue and cooperation among various social groups is crucial for enhancing mutual understanding and reducing conflicts. The study also underscores the importance of conflict prevention and the development of comprehensive management strategies that consider the specifics of different conflicts. The success of social conflict management depends on a comprehensive approach that integrates diverse methods and encourages active public engagement. The research findings are helpful for policymakers, activists, and organizations involved in conflict management.

Keywords: management, social conflict, public policy, conflict resolution methods, strategy.

Постановка проблеми. Соціальні конфлікти є невід'ємною частиною сучасного суспільства, і ефективне управління ними є однією з ключових складових забезпечення стабільності та розвитку держави. В умовах глобалізаційних процесів, політичних змін, соціальних напружень та економічних криз роль публічної політики в управлінні конфліктами набуває особливої вагомості. Конфлікти можуть виника-

ти в різних сферах життя: економічній, політичній, культурній та соціальній, і часто мають серйозні наслідки для суспільного розвитку, порушуючи соціальну гармонію, стабільність та безпеку.

Особливе значення питання управління соціальними конфліктами набуває в умовах збройних конфліктів, війни або інших надзвичайних ситуацій, коли соціальні та економічні потрясіння загострюють соціальну напругу і створюють нові виклики для держави та громадянського суспільства. Для України, в умовах воєнного стану, ця проблема стає ще більш актуальною. Війна змінює природу соціальних конфліктів, які часто набувають специфічних рис: економічні нерівності, порушення прав людини, збільшення числа внутрішньо переміщених осіб, посилення міжетнічних і міжгрупових конфліктів. Зазначені фактори вимагають від держави оперативного реагування та адаптації існуючих механізмів управління соціальними конфліктами.

Проблема ефективного управління соціальними конфліктами в Україні має не лише теоретичне значення, а й практичну важливість для розробки політики та стратегії в умовах війни та соціальних потрясінь. Сучасні підходи до управління конфліктами повинні бути гнучкими, здатними до швидкої адаптації та передбачати активну участь громадськості, органів державної влади, міжнародних та громадських організацій. Важливими складовими цих підходів є переговори, медіація, консенсусне прийняття рішень, діалог, а також розвиток програм з вирішення конфліктів, що дають можливість не лише реагувати на існуючі проблеми, але й запобігати їх виникненню в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вчені активно досліджують можливості підвищення ефективності управління конфліктами в практичній сфері публічного управління. Процес управління конфліктами був детально розглянутий такими авторами, як Л. Долинська, А. Гірник, Н. Гришина, Ю. Калюжна, Л. Карамушка, Л. Ложкін, Н. Новікова, Н. Пов'якель, Б. Хасан та інші. Особливості конфліктів у системі публічного управління були безпосередньо вивчені Д. Дзвінчуком, Т. Карловим, Н. Нижником, М. Піреном, А. Пойченком, Н. Федчуном та іншими дослідниками.

Метою статті є аналіз сучасних методів публічної політики управління соціальними конфліктами в Україні, виявлення їхніх переваг і недоліків, а також надання рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління конфліктами на державному і громадському рівнях. В умовах воєнного стану, коли соціальні конфлікти набувають особливої гостроти, важливим є вироблення ефективних стратегій і

практичних рішень, які зможуть допомогти у врегулюванні конфліктів і забезпеченні стабільності в суспільстві.

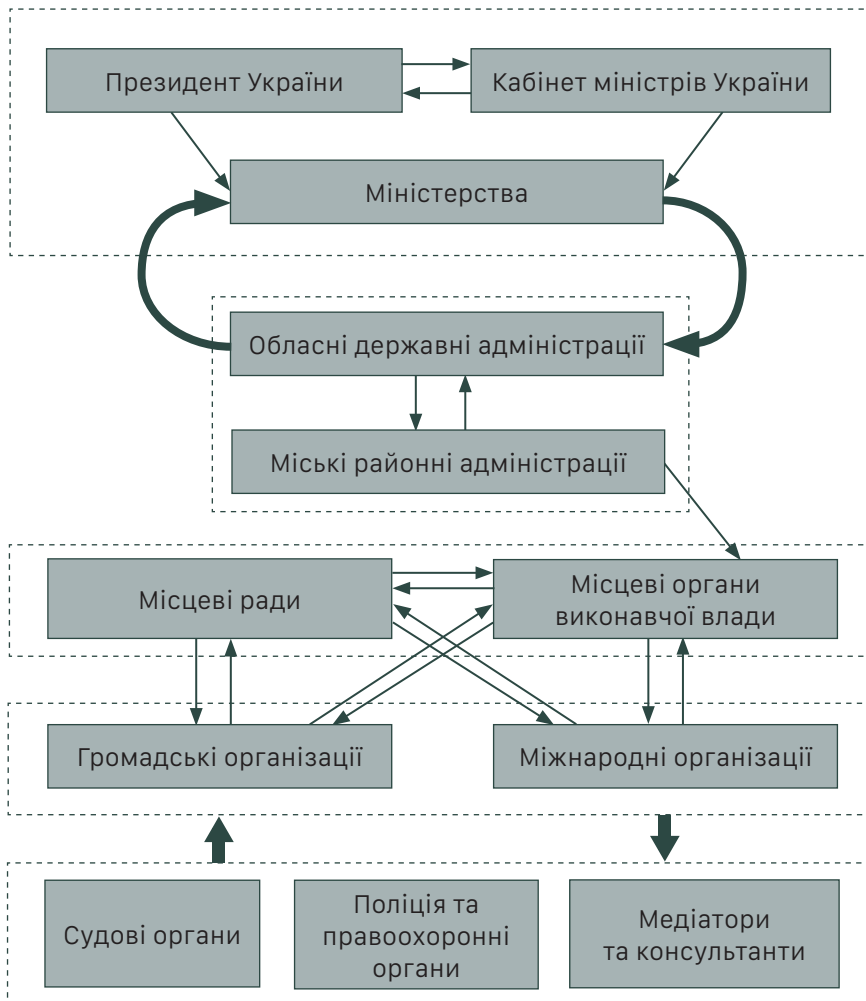
Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті воєнного стану в Україні особлива важливість надається ефективності механізмів публічної політики, спрямованих на врегулювання соціальних конфліктів. Тривала війна створює ситуацію, в якій традиційні методи управління конфліктами можуть виявитися недостатніми або неефективними через стрімкі зміни в соціальному, економічному та політичному середовищах. В умовах збройного конфлікту та соціально-економічних потрясінь відбувається не лише загострення соціальних напружень, але й зміна природи конфліктів, що вимагає від держави оперативного реагування та коригування наявних механізмів управління. Традиційні підходи, які базуються на статичних моделях аналізу, не завжди можуть адекватно відобразити складність та динамічність сучасних соціальних процесів, зокрема в умовах нестабільності. Особливу увагу слід приділяти соціальним конфліктам, які виникають через воєнні дії, оскільки вони мають специфічні характеристики. Це може бути пов'язано з посиленням економічних нерівностей, порушенням соціальних зв'язків, а також збільшенням числа внутрішньо переміщених осіб. Вплив соціально-економічних потрясінь, внаслідок війни, охоплює всі сфери життя суспільства, що, у свою чергу, потребує перегляду та адаптації існуючих механізмів управління соціальними конфліктами.

Актуальними викликами в умовах війни є збільшення кількості осіб, які постраждали від наслідків конфлікту, обмежений доступ до базових послуг, а також загострення міжетнічних і міжгрупових конфліктів, що вимагає розробки нових стратегій для їх врегулювання. Важливою складовою є залучення різноманітних учасників до процесу управління конфліктами, зокрема органів державної влади, місцевих адміністрацій, громадських і міжнародних організацій.

Не менш важливим є підвищення рівня інформованості та участі громадян у процесах прийняття рішень, що допоможе знизити соціальну напругу та зміцнити довіру між різними соціальними групами. У цьому контексті особливу роль відіграють механізми діалогу та консенсусу, що дозволяють враховувати інтереси всіх сторін конфлікту та знаходити спільні рішення.

Управління соціальними конфліктами в умовах воєнного стану вимагає впровадження нових теоретичних підходів і практичних рішень, заснованих на ретельному аналізі соціальних процесів, а та-

кож на гнучкості та адаптивності управлінських механізмів (рис. 1). Це дозволить не лише ефективно реагувати на сучасні виклики, а й забезпечити стійкість та відновлення соціального порядку в Україні.

Рис. 1. Структура адміністративних механізмів управління соціальними конфліктами в Україні

Джерело: авторська розробка

З огляду на воєнний стан, надзвичайно важливою є ефективність механізмів управління соціальними конфліктами, що враховують законодавчі, адміністративні та соціальні аспекти. У цьому підрозділі буде проведено детальний аналіз наявних механізмів із застосуванням різних методів, зокрема таблиць, схем, моделей та графіків, для наочного уявлення про ключові аспекти їх функціонування та взаємодії.

Правові механізми визначають нормативну основу для управління соціальними конфліктами в Україні. Вони охоплюють законодавчу базу, яка регулює як запобігання, так і вирішення конфліктів.

Законодавча система України включає низку актів, які регулюють управління соціальними конфліктами. До них належать:

- Закон України «Про запобігання та врегулювання соціальних конфліктів» – визначає процедури вирішення конфліктів на соціальному рівні.
- Конституція України – забезпечує основні права та свободи громадян, що є важливим для попередження конфліктних ситуацій.
- Законодавство в галузі прав людини – включає міжнародні угоди, до яких приєдналася Україна, і які впливають на формування внутрішньої політики.

Адміністративні механізми реалізуються через органи державної влади, які відповідають за регулювання соціальних конфліктів. Серед них основними є:

- Міністерства: здійснюють реалізацію державної політики, пов'язаної з управлінням соціальними конфліктами.
- Регіональні адміністрації: проводять моніторинг соціальної ситуації в регіонах, реагують на конфліктні ситуації та координують дії для їх врегулювання.
- Органи місцевого самоврядування: відповідають за безпосереднє управління конфліктами на рівні громад.

Соціальні механізми управління конфліктами зосереджуються на активному залученні громадян та недержавних організацій до процесів вирішення конфліктних ситуацій. У цьому контексті громадські організації мають важливу роль, оскільки вони:

- Сприяють включенню громадськості у розробку політичних ініціатив.
- Організують тренінги та семінари для підвищення обізнаності населення про потенційні конфлікти.

- Залучають необхідні ресурси для вирішення соціальних проблем, пов'язаних із конфліктами.

Оцінка ефективності механізмів реалізації публічної політики у сфері управління соціальними конфліктами в Україні, за умов воєнного стану виявляє їхню складність та багатогранність. Аналіз ситуації демонструє, що під час збройного конфлікту та соціально-економічних криз ці механізми не лише продовжують функціонувати, але й потребують негайного оновлення та вдосконалення. Позитивними результатами дослідження є наявність правової бази, що регулює питання соціальних конфліктів, а також активна роль громадських організацій у сприянні діалогу та вирішенні конфліктів. Це вказує на зростання суспільної свідомості щодо важливості участі в управлінні конфліктами та необхідності колективних зусиль для їх подолання.

Враховуючи специфіку соціальних конфліктів в Україні під час воєнного стану, ефективність використання різноманітних методів і підходів для їх вирішення є критично важливою для стабільності та розвитку суспільства. Подані порівняльні таблиці та діаграми, дозволяють наочно оцінити ефективність різних методів управління конфліктами, а також механізмів, що сприяють їх вирішенню (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняння методів управління соціальними конфліктами

Метод	Переваги	Недоліки	Адаптивність до воєнного стану
Переговори	Дозволяють знайти компроміси, знижують напругу	Може бути неефективним при недостатньому бажанні до співпраці	Висока, якщо є бажання до діалогу
Медіація	Допомагає зберегти відносини між сторонами	Не завжди можливе застосування без зацікавлених сторін	Середня, потребує нейтральної ролі
Арбітраж	Рішення приймається швидко, формалізоване	Не завжди враховує інтереси обох сторін	Середня, залежить від судового процесу
Діалог	Розвиває порозуміння та співпрацю	Потрібен час для досягнення результату	Висока, якщо є відкритість до обговорення

Джерело: авторська розробка

Для оцінки ефективності механізмів управління соціальними конфліктами можна використовувати таку формулу:

$$E = \frac{T_r \times R_s}{T_e \times C_n} ,$$

де

E – ефективність управлінського механізму;

T_r – час реагування на конфлікт;

R_s – рівень задоволення сторін конфлікту;

T_e – час досягнення рішення;

C_n – кількість незадоволених сторін.

Ця формула може допомогти наочно визначити, наскільки ефективно діють механізми управління соціальними конфліктами в різних умовах.

Водночас, виявлені проблеми, зокрема недостатня гнучкість механізмів до швидких змін обставин, обмежена участь окремих соціальних груп у процесах прийняття рішень, а також відсутність прозорості та належної звітності, свідчать про потребу в глибоких реформах. Ефективність цих механізмів безпосередньо залежить від їх здатності оперативно реагувати на нові виклики та забезпечувати участь різноманітних соціальних груп у процесах управління.

Забезпечення системності в удосконаленні цих механізмів є критично важливим. Це повинно базуватися на принципах прозорості, інклюзивності та участі, що сприятиме зменшенню соціальної напруги та зміцненню довіри між громадськістю та державними інститутами, що є ключовим для стабільності та миру в Україні.

Подальші дослідження повинні фокусуватися на розробці рекомендацій для удосконалення управлінських механізмів, зокрема через впровадження новітніх технологій, розвиток навчальних програм для підвищення кваліфікації фахівців у цій сфері, а також формування міжсекторальних партнерств. Вирішення цих завдань стане основою не тільки для ефективного управління соціальними конфліктами в умовах воєнного стану, а й для створення сталого мирного суспільства в Україні.

Висновки та пропозиції. Управління соціальними конфліктами є важливою складовою публічної політики, особливо в умовах війни, коли традиційні методи можуть бути недостатніми для ефективного реагування на нові виклики. Аналіз різноманітних підходів до управ-

ління конфліктами свідчить, що кожен метод має свої сильні та слабкі сторони. Найбільш ефективними є ті, що передбачають гнучкість та адаптивність, а також активну участь громадськості в процесах врегулювання конфліктів. Враховуючи специфіку соціальних потрясінь під час війни, особливу роль відіграють діалог і медіація, оскільки вони сприяють порозумінню між різними соціальними групами та зменшенню соціальної напруги.

Рекомендовано збільшити інвестиції в розвиток медіаційних і конфліктологічних програм, а також створювати сприятливі умови для діалогу та співпраці на всіх рівнях управління. Важливим є також розвиток міжсекторальних партнерств і впровадження новітніх технологій для покращення управління конфліктами. Оскільки ефективність управління соціальними конфліктами безпосередньо залежить від здатності реагувати на нові виклики, необхідно удосконалювати правову та соціальну інфраструктуру, забезпечуючи більшу прозорість, інклюзивність та участь громадськості.

Подальші дослідження повинні спрямовуватися на розробку комплексних стратегій управління соціальними конфліктами, що містять як теоретичні, так і практичні рішення для забезпечення стабільності та розвитку суспільства, зокрема в умовах воєнного стану. Тільки за допомогою комплексного підходу можна створити сталу та мирну систему управління соціальними конфліктами в Україні.

© **Стаднійчук Р.В., 2025**

ЛІТЕРАТУРА

1. Ачкасова Л. М., Водолажська Т. О., Бекетов Ю. О. Управління конфліктами на підприємстві. *Економіка транспортного комплексу*. 2022. № 40. С. 22 – 31.
2. Біловодська О. А., Кириченко Т. В. Управління конфліктами в системі управління людським потенціалом підприємств. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 177 – 182.
3. Казначеева С. Н., Бистрова Н. В., Казначеев Д. А. До питання про управління конфліктами в організації. *Інноваційна економіка: перспективи розвитку і вдосконалення*. 2019. № 6. С. 36 – 42.
4. Колесник Т., Собітнюк Т. Управління конфліктами в колективі як елемент іміджу підприємства. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 6(20). С. 76 – 84.

5. Криса О. Й. Управління конфліктами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств [Електронний ресурс]. URL: http://vlp.com.ua/files/52_0.pdf.
6. Мантур-Чубата О. С., Сайко А. М. Особливості управління конфліктами в трудовому колективі. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 23. С. 230 – 233.
7. Мороз О. О. Теорія конфліктів у контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2020. 256 с.
8. Позднякова Л. О., Гриценко Н. В. Управління конфліктами : конспект лекцій. Харків : Український державний університет залізничного транспорту, 2018. 75 с.
9. Сазонова Т. О., Михайлова О. В. Формування стратегії управління конфліктами організації в умовах сучасного бізнес-середовища. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 539 – 542.
10. Шульженко І. В., Сарафанніков В. В., Собакар С. В. Роль керівника в управлінні конфліктами на підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 670 – 673.
11. Yankovoi, R., Stadniichuk, R., Zhosan, H., Garafonova, O., Biriukov, I. Innovative transformation of a financial institution in the context of digitalisation and its impact on social conflict management. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. This link is disabled. 2024. 2(55). Pp. 75 – 88. DOI: 10.55643/fcaptp.2.55.2024.4386.

REFERENCES

1. Achkasova L. M., Vodolazhskaya T. O., Beketov Y. O. Conflict Management in Enterprises. *Economics of the Transport Complex*. 2022. No 40. Pp. 22 – 31.
2. Bilovodskaya O. A., Kyrychenko T. V. Conflict Management in Human Resource Management Systems of Enterprises. *Economics and Society*. 2017. No 10. Pp. 177 – 182.
3. Kaznacheeva S. N., Bystrova N. V., Kaznacheev D. A. On the Issue of Conflict Management in Organizations. *Innovative Economy: Development Prospects and Improvements*. 2019. No 6. Pp. 36 – 42.
4. Kolesnyk T., Sobitnyuk T. Conflict Management in the Team as an Element of Corporate Image. *Scientific Innovations and Advanced Technologies*. 2023. No 6(20). Pp. 76 – 84.
5. Krysa O. Y. Conflict Management as a Factor in Improving the Competitiveness of Enterprises [Electronic Resource]. URL: http://vlp.com.ua/files/52_0.pdf.

6. Mantur-Chubata O. S., Saiko A. M. Features of Conflict Management in Labor Collectives. *Market Infrastructure*. 2018. Issue 23. Pp. 230 – 233.
7. Moroz O. O. Conflict Theory in the Context of Building the General Model of Effectiveness for Modern Enterprises: Monograph. Vinnytsia: VNTU, 2020. 256 p.
8. Pozdnyakova L. O., Hrytsenko N. V. Conflict Management: Lecture Notes. Kharkiv: Ukrainian State University of Railway Transport, 2018. 75 p.
9. Sazonova T. O., Mykhailova O. V. Formation of Conflict Management Strategy in an Organization in Modern Business Environment. *Global and National Economic Problems*. 2017. Issue 20. Pp. 539 – 542.
10. Shulzhenko I. V., Sarafannikov V. V., Sobakar S. V. The Role of Management in Conflict Resolution at Enterprises. *Global and National Economic Problems*. 2017. Issue 20. Pp. 670 – 673.
11. Yankovoi, R., Stadniichuk, R., Zhosan, H., Garafonova, O., Biriukov, I. Innovative Transformation of a Financial Institution in the Context of Digitalisation and Its Impact on Social Conflict Management. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. 2(55). Pp. 75 – 88 DOI: 10.55643/fcapt.2.55.2024.4386.

СТАТТЯ НАДІЙШЛА ДО РЕДАКЦІЇ 20.01.25